

REVVY

Nr. 4

2022

100 ÅR PÅ BAGEN

I løbet af året har CBS Bibliotek på forskellig vis fejret de 100 år, der er gået siden Knud Larsen åbnede et Haandbibliotek i 1922, fem år efter oprettelsen af Handelshøjskolen. Vigtigt at markere den runde fødselsdag over for CBS' beslutningstagere, siger biblioteksdirektør. Side 16

TOPMØDE

I oktober var der præmiere på Summit, som i år afløste årsmødet. Næsten 220 deltagere diskuterede bæredygtighed over to dage på Hotel Park i Middelfart, og årsmødets nye form var en stor succes – men skal nok ikke gentages hvert år. Side 5-9

issn 1904-1969 revvy mag.

issn.com/revvy

INDHOLD:

- s. 03: Bestyrelsen tager ordet
- s. 04: Nyt fra Foreningen
- s. 05: KI og DM forhandler om fusionsaftale
- s. 5-9: Summit er en succes: - Vi gør det igen, bare ikke hvert år
- s. 10-11: Åben hvaffornoget? Nyt netværk sætter fokus på Open Access Publicering
- s. 12: #biblioteksblik
- s. 13-15: Generalister eller specialister – that's the question
- s. 16-17: Den hundredårige
- s. 18-20: Nye katalogiseringsregler presser sig på – igen!
- s. 21-23: Når bibliotekaren gør en forskel

Vil du skrive for REVY?

Tøv ikke med at kontakte redaktør Rasmus Hage Dalland. REVY tager imod artikler (se vejledning på dfdf.dk), men har du et udkast til en artikel, en idé eller tips til en god historie, hører redaktionen også gerne fra dig.

Skribenter i dette nummer:

Rasmus Hage Dalland, redaktør REVY
Kathrine Bjerg Bennike, AUB
Anne Lyhne Høj, AUB
Anna Stegger Gemzøe, AUB
Irene Hunskaar, VID vitenskapelige højskole, Bergen
Therese Skagen, Høgskulen på Vestlandet, Bergen
Regina Küfner Lein, Universitetet i Bergen
Emilie Sørine Ullerup, KB
Marie Mærsk Deleuran, KB
Leif Andresen, KB
Birgitte Nordborg Rasmussen, UCL Biblioteket

Redaktion

Rasmus Hage Dalland (redaktør),
tlf. 24946936
rasmusdalland@hotmail.com
Annette Refn, DTU Bibliotek, anre@dtu.dk
Mette Buje Grundsøe, AUB, mbg@aub.aau.dk
Tina Lund, Det Kgl. Bibliotek / KUB, tilu@kb.dk
Kerstin Hundahl, UCL Biblioteket Jelling og Vejle
kehu@ucl.dk

Årsabonnement

4 numre for 400 kr. plus porto

Adresseændring

Meddelelser om adresseændringer og ekspedition sendes til dfu@kb.dk

Afl leveringsfrister

Nr. 1 jan-mar 2023 – deadline 1. januar 2023
Nr. 2 apr-jun 2023 – deadline 1. april 2023
Aftalte manuskripter sendes til mail:
rasmusdalland@hotmail.com

Annoncepriser (ex. moms)

1 helside: 4.900 kr.
3 helsides annoncer: 10.000 kr.

Oplag: 1.000
ISSN 1904-1969
ISSN (online) 1904-1977
Årgang 45

Tryk: Strandbygaard Trykkeri

Grafisk design: WGPRESS

Forsidefoto: Jakob Boserup

Følg også DFFU på Facebook: facebook.com/dfbib

FFU-bibliotekarens fortællinger

DFFU-BESTYRELSENS KLUMME
– NOVEMBER 2022

Sidste år udkom ”Dansk Bibliotekshistorie”, et to-bindsværk der fortæller historien om vores danske folke- og FFU-biblioteker frem til i dag og et værk fyldt med spændende fortællinger om vigtige institutioner i vores samfund. Men hvad med historien om de ansatte på de danske biblioteker? Hvem fortæller den?

Anekdoter og historier har altid fyldt på de enkelte FFU biblioteker, men også på DFFU's arrangementer, når man om aftenen har siddet og talt med kolleger fra rundt omkring i det danske land. Vigtige fortællinger om bibliotekarerne som profession, der har været med til at skabe forandringer og drive udviklingen i biblioteksverdenen. De historier vil bestyrelsen rigtig gerne have nedskrevet, så de sammen med ”Dansk Bibliotekshistorie” kan vise, hvor vi står nu, og hvor vi måske er på vej hen i fremtiden.

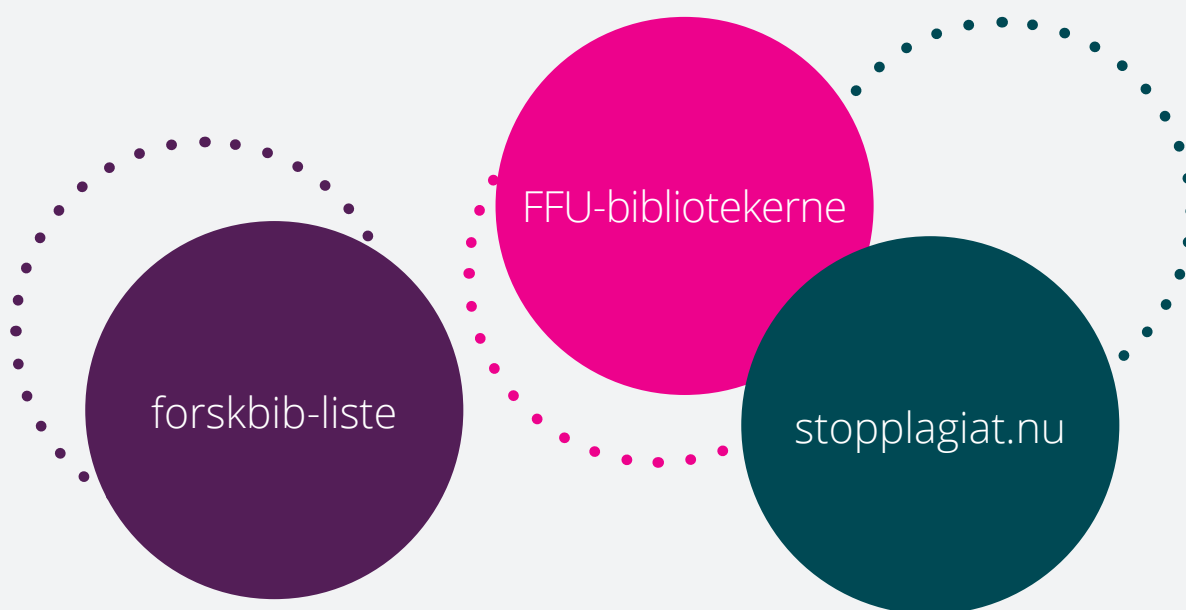
Derfor vil DFFUs bestyrelse igangsætte et projekt for at få indsamlet arbejdslivshistorier fra FFU-bibliotekarerne. Vi har mange kolleger på vores biblioteker, der har mere end 40 års erfaring og som på et tidspunkt stopper med at arbejde. Vi synes, at deres fortælling om Danmarks biblioteker er vigtig for eftertiden, og hvis denne fortælling fra dagligdagen skal gemmes, så skal det være nu.

Men hvordan adskiller dagligdags- og arbejdslivshistorier sig fra institutionshistorien? En livshistorie beskriver typisk begivenheder, erfaringer og oplevelser i én persons liv. Den kan f.eks. handle om, hvordan vedkommende oplevede en fusion eller om den teknologiske udvikling fra kartotekskort over EDB til bibliotekskataloget på en mobiltelefon. Den kan også handle om relationer, som har betydet meget for vedkommende eller for sektoren eller om en tid, som bare var meget anderledes end i dag. Vi ved, at oplevelsen som bruger i et biblioteksrum har ændret sig gennem tiden, men præcist

hvor meget, tror vi, at bibliotekarenes arbejdslivshistorier kan være med til at belyse.

Og hvorfor er det interessant lige nu? Der sker rigtig meget i vores sektor p.t. Vores kerneopgaver er ved at ændre sig, bibliotekaruddannelsen har ændret sig og selv Forbundet for Kultur og Information har skiftet navn fra Bibliotekarforbundet og er nu i øvrigt ved at blive sammenlagt med DM. Det er blot nogle af de mange forandringer, der er med til at påvirke vores fremtidige arbejdsidentitet. Forandringer som måske bliver nemmere at forholde sig til, hvis man kender og forstår det, som man kommer fra. Samtidig ønsker vi at bevare historien om menneskene i sektoren og lade de biblioteksansatte selv fortælle, hvordan de har oplevet udviklingen af FFU-bibliotekerne.

BESTYRELSEN TAGER ORDET

Nyt fra foreningen

Oktober bød både på bestyrelsesmøde og generalforsamling i DFFU, som begge blev afholdt i forbindelse med Summit i Middelfart.

På bestyrelsesmødet blev det besluttet at revitalisere den såkaldte forskibib-liste, hvis formål er at fremme dialog for DFFU-medlemmer. Man kan tilmelde sig listen på DFFU's hjemmeside og via den kommunikere til alle tilmeldte og eksempelvis stille spørgsmål, gøre opmærksom på arrangementer eller starte faglige diskussioner. Dels oplever forskibib-listen tekniske problemer, så beskeder ikke altid kommer frem eller ser underlige ud, dels er det uklart, hvor mange der egentlig bruger den. Derfor blev det besluttet at få løftet listen rent teknisk, ligesom der var enighed om at forsøge at få flere biblioteksansatte til at tilmelde sig og på den måde løfte deltagelsen.

Forskibib-listen var ikke det eneste, der kaldte på forandringer. Bestyrelsen vurderede også, at det var en god idé at optimere sitet stopplagiat.nu, hvor

studerende kan finde information om regler for plagiering. Sitet er iværksat af FLIP'D, der er i gang med at revidere indholdet på sitet, men der er behov for at opdatere platform, grafik og sikkerhed, som ikke længere er tidssvarende. Derfor besluttede bestyrelsen at afsætte 21.000 kroner til det indledende arbejde med at forny siden.

Bestyrelsen kunne også gøre status på projektet "Fortællinger om dagligdagen på FFU-bibliotekerne", som handler om at indsamle vidnesbyrd og livshistorier fra bibliotekerne. Fortællingerne skal være med til at illustrere udviklingen af FFU-bibliotekerne og skabe en forståelse af den forandring, sektoren er midt i. Projektet har ikke udmøntet sig konkret endnu, men bliver igangsat i løbet af vinteren.

Fra REVY's side kunne det på mødet meddeles, at redaktionen har fået et nyt medlem i Kerstin Hundahl fra UCL Biblioteket i Jelling og Vejle.

På generalforsamlingen blev Karin Englev genvalgt som formand de næste to år efter fredsvalg, hvor også tre øvrige medlemmer af bestyrelsen blev genvalgt, nemlig næstformand Joshua Kragh Bruhn, Karen Buus og Hanne Much Kristiansen. Charlotte Wien, som i den forløbne periode har været "arbejdende" suppleant til bestyrelsen, genopstillede ikke, da hun har fået nyt job som professor i forskningskommunikation ved SDU. Bestyrelsen opfordrede kolleger til fremover at stille op til bestyrelsen, så man sikrer ny tilgang af medlemmer.

KI og DM forhandler om fusionsaftale

I slutningen af august traf hovedbestyrelserne i Forbundet for Kultur og Information (KI) og DM en principbeslutning om at arbejde hen mod en fusion.

På KI's hjemmeside fremgår det, at forbundet betragter det som rettidig omhu at se på mulighederne for at blive en del af en større organisation. Medlemstallet er faldende, og det er udfordrende for forbundet at skaffe nye medlemmer, dels på grund af konkurrence i fagforeningslandskabet og dels fordi de uddannelser, KI traditionelt har fået medlemmer fra, er blevet mindre.

”Vi har over en periode haft en tæt og god dialog med DM omkring vores faglige ambitioner. Vi ser et potentiale i, at vi i en fælles organisation laver en styrket indsats inden for kultur- og biblioteksområdet og på data- og digitaliseringsområdet,” udtaler formand for KI, Tine Segel, i et interview bragt på KI's hjemmeside.

Ifølge næstformand i KI, Nikoline Dohm Lauridsen, opnår man ved fusionen en række stordriftsfordele, fx vil KI'erne få samme, lave kontingentniveau som DM's medlemmer. På den anden side

vil man nok også opleve en større afstand, end man er vant til i KI, hvor mange medlemmer er på fornavn med medarbejderne i sekretariatet, som hun udtrykker det i samme interview.

”Til gengæld er der større muskler til at varetage KI'ernes interesser. KI har i de senere år arbejdet for at styrke vores politiske interessevaretagelse og udvide medlemmernes arbejdsmarked med fokus på de fire områder data, information, kultur og viden. Derfor har vi også talt med DM om, hvordan vi i en fusion kan sikre, at der arbejdes videre med disse områder. DM organiserer i forvejen medlemmer, der arbejder indenfor nogle af de samme fagområder, og har også medlemmer, der er ansat på bibliotekerne, så vi bejler til de samme medlemsgrupper. Den konkurrence undgår vi efter en fusion, og det ser jeg som positivt, siger næstformanden.

Formand i DM, Camilla Gregersen, er sikker på, at man vil være i stand til

at varetage det mindre forbunds interesser og styrke dem i fællesskab med DM's medlemmer.

”Der er et stort interessesammenfald for medlemmerne i KI og medlemmerne i DM Kultur og Medier. Vi ønsker, at en fusion kommer til at skabe endnu bedre løsninger for medlemmerne, så de får stærkere fællesskab på arbejdspladserne, og at vi sammen kan løfte de udfordringer, som kulturinstitutionerne møder. Det er afgørende for hele samfundets udvikling, at kulturområdet får den anerkendelse, som det fortjener, udtaler hun på KI's hjemmeside.

Helt konkret betyder principbeslutningen, at forbundene lige nu forhandler om en fusionsaftale. Lykkes de at blive enige, er det op til KI's medlemmer at træffe endelig afgørelse ved en generalformsaling og en urafstemning, som sandsynligvis vil finde sted i foråret 2023.

De knap 220 deltagere skød årets Summit i gang ved at rejse sig og synge morgensang. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Summit er en succes: - Vi gør det igen, bare ikke hvert år

Den nye udgave af årsmødet begejstrede både deltagere og arrangører. Udveksling på tværs af biblioteker og fagligt indhold, der næsten blev for meget, gør Summit gentagelsen værd – så længe det ikke bliver hvert år.

I en fyldt plenum-sal kunne DFFU-formand Karin Englev byde velkommen til årets Summit, og hun indledte da også med at kommentere på antallet af fremmødte.

”Hold da op, jeg tror aldrig jeg har talt for så mange mennesker før,” lød det, inden hun takkede sponsorerne og ikke mindst DFFU’s fora for at være med til at skabe og organisere denne nye udgave af årsmødet.

Så skulle der synges, topmødets næsten 220 deltagere rejste sig i salen og stemte i efter Joshua Kragh Bruhn, næstformand i DFFU’s bestyrelse, som havde modet til at indlede ”Marken er Mejet”.

Bæredygtighed var temaet for årets Summit, der foregik over to dage på

Hotel Park i Middelfart, og til at sparke det hele i gang havde arrangørerne inviteret adfærdsforsker ved Roskilde Universitet Pelle Guldborg Hansen som keynote speaker.

I et hæsblæsende tempo leverede han et tankevækkende og underholdende oplæg om nudging og bæredygtighed; hvad der skal til for at skabe adfærdssændringer, og hvorfor det er så svært for mennesker at gøre det rigtige.

Digressionerne var mange og muntre, fra det ubehagelige ved unisex-toiletter over et matematisk system, han selv lavede i 7. klasse for at skaffe sig en kæreste, til studier om elendig håndhygiejne efter toiletbesøg og hans egen galopperende autisme, der får ham til at være meget ligefrem.

”Så hvis nogle føler sig stødt over, at jeg siger ting direkte... så er jeg pisseliglad,” sagde han og salen grinede.

”Humlen er, at mennesker ikke er fornuftige. Hvis I vil overleve, skal I tænke, at kolleger og brugere ikke er fornuftige,” sagde han.

Derfor er det afgørende at kigge efter adfærdsmønstre, når man skal skabe mere bæredygtige organisationer, og forsøge at ændre dem, hvis de er uhensigtsmæssige. Hvilken forplejning er der til møderne og i frokoststuen? Hvad er normen for genanvendelse af materialer eller brug af transport? Forandringerne kan være små, men have stor betydning – man kan fx indføre kødfri dage i kantinen, sløjfe dobbeltskyl-knappen på toiletterne, skifte fra simplex til duplex så der printes på beg-

’ Hvis I vil overleve, skal I tænke, at kolleger og brugere ikke er fornuftige

ge sider eller sætte klistermærker over kontakterne med påmindelser om, at man skal huske at slukke lyset efter sig.

Samme ændring i adfærd har lige fået danskerne til at spare voldsomt på gasforbruget, og det kunne vi have gjort for længe siden, sagde Pelle Guldborg Hansen, som med galgenhumor lod alle forstå, at vi allerede ”er færdige”, fordi verdenshavene vil stige os mange meter over hovedet inden for få årtier.

”Men derfor kan vi godt forsøge at ændre adfærd alligevel, for det er sgu meget sjovt.”

Spændende, men travlt

Det faglige indhold på årets Summit var inddelt i tre spor med tre samtidige oplæg, som fordelte årets deltagere i tre forskellige foredragssale ad gangen. Alle oplæg relaterede sig på en eller anden måde til bæredygtighed – socialt, digitalt og organisatorisk.

Man kunne blandt andet opleve et oplæg om arealfortætning på biblioteket, det vil sige, hvordan man får flere funktioner ind i biblioteksrummet på en god og hensigtsmæssig måde, som blev udfoldet af Bertil Dorch og Charlotte Wien fra Syddansk Universitetsbibliotek. Efter oplægget fik deltagerne mulighed for at bygge multi-purpose biblioteker i LEGO, hvor der blev opklodset biblioteksrum med fordybelsesområder, speakers corner og en knap til hidkaldelse af online eller fysisk vikarhjælp.

I en anden sal var der besøg fra Norge, hvor Liv Inger Lamøy og Astrid Kilvik fra Norges Tekniske-Naturvidenskabelige Universitet i Trondheim kunne fremlægge deres studie af mødet mellem bruger og bibliotekar ved biblioteksskranken. Og der var også oplæg om markedsføring af klimaindsatsen ved bæredygtighedskonsulent Mette Godiksen, der kunne fortælle om markedsføring af klimaindsatsen på Det Kgl. Bibliotek og bad de tilstedeværende reflektere over, hvor på skalaen greenwashing – greenhushing, de mente, deres arbejdspladser befandt sig.

Fagligt var der rigeligt at komme efter, måske også lidt for meget. Sådan lød det i hvert fald fra Kristine Agermose

Kristine Agermose Hinrichsen (tv.) og Karen Rask Mortensen (th.) synes, der var rigeligt at komme efter rent fagligt på årets Summit. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Hinrichsen og Karen Rask Mortensen fra professionshøjskolen UCN i Aalborg i en af de indlagte pauser.

”Jeg har været inde og høre nogle gode og relevante spor, og det er dejligt at få snakket med kolleger på kryds og tværs. Dyveke Sijms oplæg om artikler til alle fik jeg mest med fra, det kunne jeg godt høre på en halv time længere og havde også mange spørgsmål til. Og det om brugerens møde med biblioteket fra de norske bibliotekarer var også mega spændende, for vi er i gang med samme projekt. Men der er lidt travlt,” siger Kristine Agermose Hinrichsen.

Bodil Dalgård Møller (tv.) og Mette Bøj Brodersen (th.) har som medlemmer af Metaforum også været med til at arrangere noget af det faglige indhold på årets Summit. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

I de indlagte kaffepauser var det muligt at få en snak med kollegerne. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Karen Rask Mortensen nikker.

”Man har indimellem travlt med at nå på toilettet eller spise færdig, inden de næste går på. Men det er så, hvad det er. Jeg synes, det er fantastisk, vi kan samle så mange i vores branche, og det har været rigtig spændende. Vi tager meget med hjem – næsten for meget, for man kan dårligt rumme det hele.”

Stine Vejlebo Hansen fra Det Kgl. Bibliotek Roskilde afholdt kaffepause i sofa-gruppen med nogle kolleger, og for hende har det været vigtigt netop at mødes med kollegerne – nye som gamle.

”Det er første gang, årsmødet er i den her form, hvor så mange forskellige fora er samlet. På den måde møder man mange, man ikke har mødt før, fordi man kommer i andre fora end dem, man plejer. Det er fedt. Og så møder man nogle fra tidligere jobs og hænger ud med dem igen – det er også hyggeligt bare at være afsted sammen, og det er jo lang tid siden på grund af corona.”

Stort arbejde

Oplevelsen af at blive præsenteret for ikke bare nye kolleger, men også nyt fagligt indhold uden for ens normale område, kan Bodil Dalgård Møller fra DBC også genkende.

”Jeg har været til mange gode og spændende oplæg med noget, jeg ikke beskæftiger mig med normalt. Så det har været øjenåbnende,” siger hun.

Hun står sammen med Mette Bøj Brodersen fra Det kgl. Bibliotek AU, og som medlemmer af Metaforum har de selv været med til at stå for oplæg om kunstig intelligens og bedre udnyttelse af emneord. De mener begge, at foraene har lagt sig godt i selen og programsat nogle spændende oplæg, der engagerer deltagerne.

”Folk er meget levende og deltagende. Vi er rigtig glade for, der bliver stillet spørgsmål, og at folk er engagerede, for det betyder, at vi rammer noget, folk faktisk interesserer sig for,” siger Bodil Dalgård Møller.

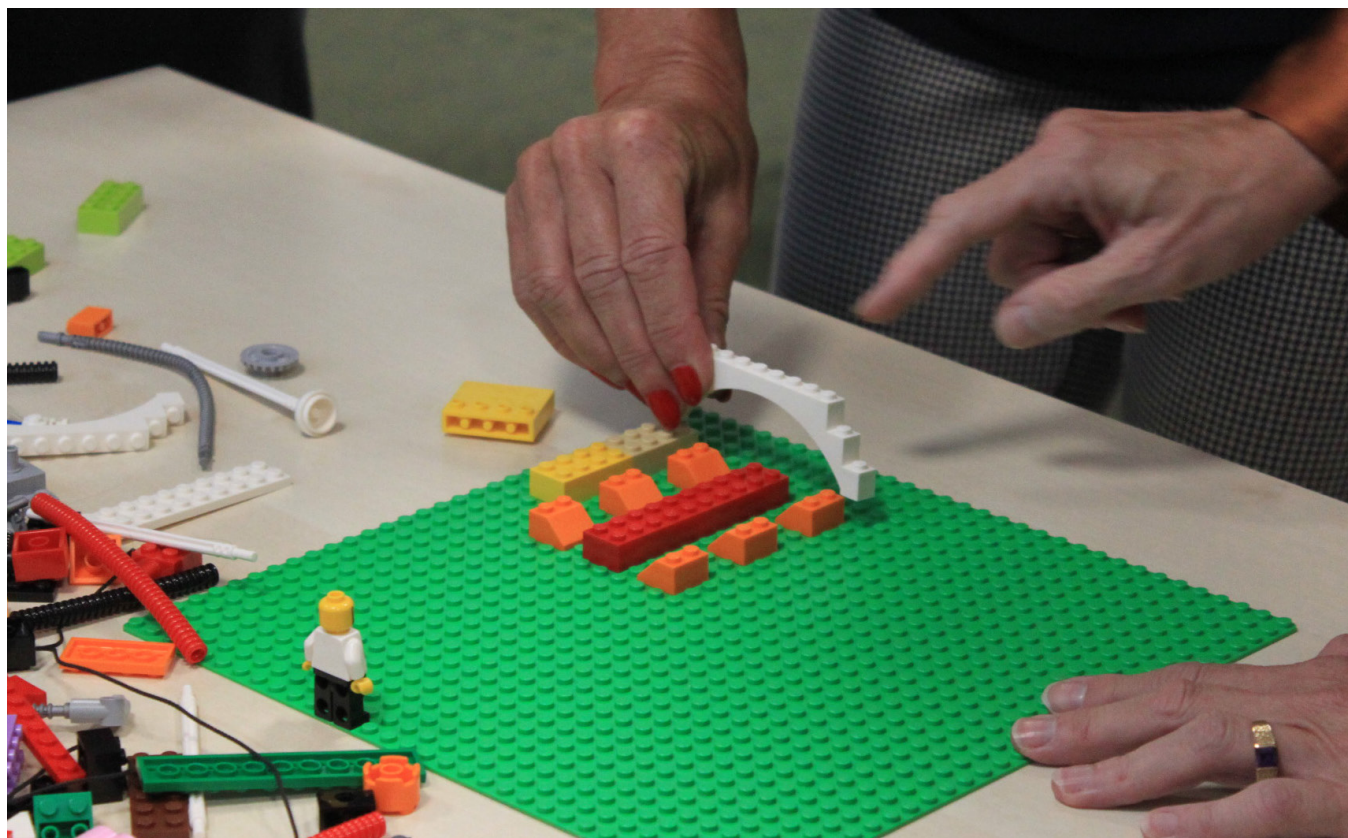

Claus Vesterager Pedersen og Charlotte Wien får en snak i en af de indlagte pauser. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

”Men det har været et stort arbejde,” tilføjer Mette Bøj Brodersen.

Derfor mener de heller ikke, at et årsmøde i denne form skal holdes hvert år.

”Generelt har vi i forvejen svært ved at rekruttere til foraene,” siger Bodil Dalgård Møller, ”og vi gør det jo frivilligt,

Til et oplæg om arealfortætning på bibliotekerne fik deltagerne mulighed for at bygge fremtidens biblioteksrum i LEGO. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Kaffe-kagebordet var velbesøgt i eftermiddagspausen.
(Foto: Rasmus Hage Dalland)

så det kan godt blive lidt rovdrift, hvis man holder årsmøde i denne form for tit. Men det er meget længe siden, vi er blevet påskønnet så meget for vores arbejde som nu,” siger hun.

Det summer

Mod topmødets slutning kunne man i DFFU's bestyrelse gøre umiddelbar status, og Joshua Kragh Bruhns indtryk er, at deltagerne er godt tilfredse med programmet – bortset fra en ting.

”Jeg kan mærke, der er stor begejstring rundt omkring. Både fra deltagerne, men også fra foraene, der har fået lov til at fylde lidt mere i den officielle organisation. Jeg har virkelig fået mange gode tilbagemeldinger, bortset fra på aftenunderholdningen, men smag og behag,” siger han og griner.

Fra sin position som både bestyrelsesmedlem og forum-formand i FLIP'D mener han, Summit skal gentages.

”Realistisk set vil det være hvert andet år eller måske hvert tredje. Det kræver meget arbejde, men det skal også være noget, man ser frem til og kan bygge en stemning op omkring. Derfor tænker jeg heller ikke, det skal være for ofte, for så bliver det noget, man bare tager for givet.”

Karin Englev er også godt tilfreds med engagementet og interessen for indholdet af topmødet.

”Jeg har hørt rigtig mange sige, at de næsten ikke kan vælge, hvilket oplæg de skal gå til. Det synes jeg er et godt tegn. Normalt har vi haft et tema, og så har det været en bestemt gruppe af medarbejdere, der kommer, fordi det er det, de sidder med. Her er det blandet, så det er også en måde at vidensdele og møde kolleger på, man måske ikke oplever så tit, og det synes jeg er fedt,” siger hun.

Og på trods af to dages fuldt program med fagligt indhold, mingling, under-

’ Jeg har hørt rigtig mange sige, at de næsten ikke kan vælge, hvilket oplæg de skal gå til.

holdning og fest, så kan man ifølge bestyrelsesformanden stadig mærke energien hos deltagerne i topmødets sidste timer.

”Selvom det blev sent for nogen i går, så er der alligevel folk, der snakker. Det summer. Selvfølgelig er folk trætte, men på den gode måde.”

Der blev summeret på rækkerne til et oplæg om markedsføring af klimaindsatsen på Det Kgl. Bibliotek. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Kathrine Bjerg Bennike, kbb@aub.aau.dk,
Anne Lyhne Høj, alh@aub.aau.dk og
Anna Stegger Gemzøe, annasg@aub.aau.dk, AAU

Åben **hvaffor**noget?

Nyt netværk sætter fokus på Open Access Publicering

Danish Network for
Open Access

Open Science, FAIR, Plan S, Free Access samt grønne, gyldne og bronzefarvede veje til Open Access. Listen af ord, som forskere skal forholde sig til i Open Access-publicering er lang og kompliceret. Komplexiteten er ikke blevet mindre af øgede krav fra fondene om at gøre forskning tilgængelig til gavn for samfundet.

I Danmark er den nationale Open Access strategi placeret i Uddannelses- og Forskningsministeriet, hvor alle danske universiteter skal levere måltal for andelen af Open Access-publikationer. Den nuværende strategi løber til 2025, hvor målet er, at 100 procent af alle offentligt finansierede publikationer skal være åbent tilgængelige.

Helt konkret betyder det, at mængden af frit tilgængelige videnskabelige publikationer øges som et led i visionen om åben forskning. Derfor er det vigtigt, at alle i bibliotekernes forskerservice kender til Open Access, og at der er medarbejdere i hver forskerserviceenhed med ekspertise på feltet, så de kan rådgive kolleger, forskere og organisationen om Open Access.

Behov for kolleger på tværs
Det kan være en stor og kompleks opgave at sidde med alene eller få mennesker. Derfor tog Claus Rosenkrantz Hansen (CBS) og Rasmus Rindom Riise (KUB) i efteråret 2021 initiativ til at danne et netværk, der skulle samle de administrative kræfter inden for Open Access på de danske forskningsinstitutioner. Katalysatoren blev to forlagsaftaler med henholdsvis Elsevier og

Wiley, der bød på en ny måde at tænke Open Access-udgivelser på og som var forhandlet som en bred, national aftale. Der var brug for sparring på tværs af organisationerne, og det var derfor nærliggende at lave et netværk mellem forskningsbibliotekerne.

Det Danske Netværk for Open Access havde sit første møde i november 2021 og er vokset støt siden med nye medlemmer fra institutioner over hele landet. Der er p.t. 26 medlemmer, men alle, der arbejder med Open Access, er mere end velkomne. Netværket sparrer med hinanden, deler tips og initiativer, afklarer tvivlsspørgsmål og finder inspiration i hinandens praksisser.

Det organiserede netværk af forenede kompetencer og ekspertise muliggør, at spørgsmål hurtigt kan afklares i en fælles Teams-tråd eller vendes på korte, månedlige onlinemøder. To gange om året bruger netværket en hel dag sammen og går i dybden med emner og arbejdsopgaver, det giver mening at løfte i flok.

Open Access' målsætning

Danmarks Nationale Strategi for Open Access' målsætning er, at der fra 2025 er fri adgang til fagfællebedømte forskningsartikler fra danske forskningsinstitutioner.

For at måle udviklingen, opgør Open Access Indikatoren hvert år, hvor mange af universiteternes publikationer, der er åbent tilgængelige. (Kilde: ufm.dk og Open Access Indikatoren)

OCTOBER 24-28, 2022

10 free webinars on Open Access

Read more at www.openaccess.dk/oaw2022

Medlemsliste, Open Access Week-program og slides fra webinarerne ligger på netværkets hjemmeside: www.openaccess.dk

Open Access Week

Et konkret samarbejdsemne er den internationale Open Access Week, der afholdes hvert år i uge 43. De senere år har der på de danske universiteter været oplæg og arrangementer, der skulle øge opmærksomheden omkring Open Access. I år gik det Danske Netværk for Open Access imidlertid for første gang sammen om at arrangere ti webinarer i løbet af ugen, hvor netværket forenede kræfter, tekniske kompetencer, idéer og kontakter til oplægsholdere. Det var en meget lærerig oplevelse med spændende og alsidige webinarer om Open Access på både basale og mere komplekse niveauer, foruden praktiske og tekniske erfaringer for netværksgruppen. Webinarerne blev hver besøgt af mellem 30 og 65 deltagere fra ind- og udland, der var interesserede i forskellige afkroge af Open Access.

Med i alt 179 tilmeldte var initiativet i al beskedenhed en klar succes. Netværket vender stærkt tilbage med et nyt program næste år og i mellemtiden er håbet, at et øget fokus og samarbejde kan bidrage positivt til ambitionen om at gøre forskning tilgængelig for flest mulige. Samtidig er der i netværket god kontakt til Uddannelses- og Forskningsministeriet, og ambitionen er således også, at netværket kan være med til at kvalificere og understøtte det nationale arbejde med at øge andelen af frit tilgængelig forskning fra de danske forskningsinstitutioner. Vi er nemlig overbeviste om, at når vi forer vores overblik over data, tendenser og udfordringer for Open Access, kan vi påvirke udviklingen sammen.

10 GRATIS WEBINARS

Danish Network for Open Access proudly presents: **Danish Open Access week 2022**
10 free webinars to expand your Open Access knowledge
Read more and register at openaccess.dk/oaw2022

- A basic introduction to Open Access**
Benjamin Derksen, KU
- cOAllition S and Plan S: policies and tools for full and immediate Open Access**
Johan Rooryck, cOAllition S
- How to open your data responsibly**
Karsten Kryger, AAU
- Rights Retention Strategy**
Per Pippin Aspaas, UIT
Niels Cadée, UIT
- What's open about Open Science Platforms for university-industry collaborations – the case of ODIN**
Maria-Theresa Norn, DTU and AU
- Open Access and Creative Commons**
Claus Rosenkrantz Hansen, CBS
Rasmus Rindom Riise, KU
- Putting researchers in control: Preprints as a versatile tool for open science**
Iratxe Puebla, ASAPbio
Pablo Ranea Robles, KU
- DOAJ: what is it and why are we important?**
Paula Marjamäki, DOAJ
- Open Access in practice**
Steffen Foss Hansen, DTU
- Guidelines and tools to making books Open Access**
Niels Stern, OAPEN

International Open Access Week

Open Access' videnskabelige publikationer

Der er flere måder, hvorpå man kan gøre en videnskabelig publikation Open Access (OA). Nogle kræver betaling (Gylden OA), mens andre er gratis (Grøn OA, Diamond OA).

Administrative medarbejdere på de danske forskningsbiblioteker understøtter og vejleder forskerne i disse åbne publiceringsmuligheder.

FEJRINGER

DM i programmering, rund fødselsdag, jubilæum – på flere af FFU-bibliotekerne kunne man fejre noget i efteråret. Det kan man varme sig ved, nu vi går ind i den mørke tid med 19 graders varme.

Hvilke FFU-biblioteker følger du på Instagram?

- hvis du vil ses af os

DFFU på sociale medier

95 Synes godt om **roskildeuniversitet** (English below) I år har Roskilde Universitet rund fødselsdag. Hele 50 år er det blevet til og det synes vi fortjener en fejring. Vi har derfor lavet en lille fotoudstilling på biblioteket med skønne fotos af universitetet og af alle de studerende og undervisere som har sat deres ben her gennem tiderne. Tag et smugkik her, men kom også forbi biblioteket og se hvad vi har fundet

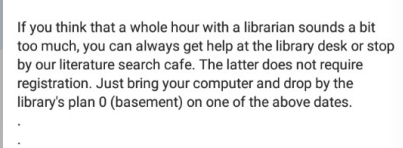
Synes godt om fra **university_of_copenhagen**, **jan_saxo** og **31 andre universitetsbiblioteket** Forrige lørdag lagde KUB Nord lokale til DM i programmering i den smukke Andreas Friis-sal. Det blev en rigtig god dag for de danske deltagere fra DIKU idet de vandt over 200 modstandere og blev nordiske mestre i programmering. Stort tillykke med førstepladsen 🏆🇩🇰🇸🇰🇵🇳 <https://www.computerworld.dk/.../dansk-hold-slaar-mere...> Stemningsbillederne fra dagen af Netcompany samt af Kristoffer Ingemand/Computerworld **#kub #ucph #ucph_library #kbhuni #universityofcopenhagen #biblioteksblæk #kustudieliiv #dmiprogrammering #diku datalogi_ku** 🥳🥳🥳
for 7 dage siden

Synes godt om fra **lundunilib** og **20 andre kglakademibibliotek** Det kan være smukt at tage trappen ➡ Se denne bog fra 1940'erne, fra daværende Kunstakademiets Arkitektsskole, med opmålinger og registreringer af trapper i gamle københavnske ejendomme.
#kglakademibibliotek #trapper #københavn #opgange #biblioteksblæk

Synes godt om fra **roskildeuniversitetsbibliotek** og **38 andre roskildeuniversitet** Som studerende på RUC har du mulighed for at booke en bibliotekar i en time, hvis du har brug for hjælp til litteratursøgning. Alt du skal gøre, er at udfylde formularen via libguides.ruc.dk/nypaaruc
Syns du, at en hel time sammen med en bibliotekar lyder af lidt for meget, kan du altid henvende dig i biblioteksskranken, eller kigge forbi når vi holder litteratursøgningscafe. Sidstnævnte kræver ingen tilmelding. Tag blot din computer med under armen og kig forbi os i bibliotekets plan 0 (kælderen) på en af ovenstående datoer.
//////
As a student at RUC, you have the option of booking a librarian for an hour if you need help searching for literature. All you have to do is fill in the form via libguides.ruc.dk/newtoruc
If you think that a whole hour with a librarian sounds a bit too much, you can always get help at the library desk or stop by our literature search cafe. The latter does not require registration. Just bring your computer and drop by the library's plan 0 (basement) on one of the above dates.

LITTERATSØGNINGS-CAFE
BIBLIOTEKET - 26.032 Tirsdag d. 13/9 kl. 13.00-15.00
PLAN 0 (KÆLDEREN) Mandag d. 19/9 kl. 13.30-15.30
Onsdag d. 28/9 kl. 12.30-14.30
Tirsdag d. 4/10 kl. 12.30-14.00
Tirsdag d. 11/10 kl. 12.30-14.00
Mandag d. 17/10 kl. 13.00-15.00
Torsdag d. 27/10 kl. 10.00-12.00

Synes godt om fra **ucph_eastern_europe**, **jubil** og **63 andre universitetsbiblioteket** Gratis strøm og varme tæpper i en kold og dyr tid. Vi skal ligesom andre statslige institutioner holde temperaturen på 19 grader. Du kan låne et tæppe, så du ikke fryser når du besøger dit universitetsbibliotek. Spøg personalet hvor de er, hvis du ikke kan finde dem 🙄 **#kub #ucph #ucph_library #kbhuni #universityofcopenhagen #biblioteksblæk #kustudieliiv #koldtid #tæpper #varmehjertetrokolddefingre brittahnemuseus** 🍀🍀🍀
22. september

Synes godt om fra **kglakademibibliotek** og **36 andre cbslibrary** Thank you for celebrating with us today!! We hope you enjoyed the funky atmosphere and a fabulous DJ 🥳 Share your experience - use #cbslibrary100
All the sandwiches and drinks were gone in 25 minutes! Overwhelming 🥰
#centenarian1922_2022 #cbslibrary100 #anniversary #celebrationtime #cbsbibliotek #biblioteksblæk
6. oktober - Se oversættelse

Irene Hunskaar, universitetsbibliotekar,
VID vitenskapelige høyskole, Bergen, irene.hunskaar@vid.no
Therese Skagen, universitetsbibliotekar,
Høgskulen på Vestlandet, Bergen, tss@hvl.no
Regina Küfner Lein, universitetsbibliotekar,
Universitetet i Bergen, regina.lein@uib.no

Generalister eller spesialister – that's the question

På DFFU's initiativ skrev en arbeidsgruppe i 2012 en rapport, der gjennom ni scenarier spår forskningsbibliotekernes fremtid 10 år frem. Medlemmer av arbeidsgruppen gjennomgår her, hvilke scenarier der ramte plet eller skød forbi – og pejer sig ind på bibliotekernes bæredygtige fremtid.

Utviklingen i biblioteksektoren går hurtig, og det stilles nye krav til bibliotekarenes evner og kompetanser. I REVY 3 fra i år kunne man lese om DFFU's arbeidsgruppe, som i rapporten Fremtidens Forskningsbibliotek spådde fremtiden for forskningsbibliotekene og de ansatte for ti år siden. Undersøkelsen om Fag-, Forsknings- og Utdannelsesbiblioteker fra Tænketanken Fremtidens Biblioteker i 2019 viser til viktige utviklingstrekk og kompetanser for bibliotekarer.

Bibliotekarer bør ha ferdigheter innen forskningsstøtte med kunnskaper om finansiering av forskning, research data management og tjenester innen forskningspublisering. Bibliotekarer som arbeider med undervisningsaktiviteter bør ha kunnskaper om didaktikk, pedagogikk, studieteknikk og gi programvarestøtte. Personlige egenskaper som fremheves er samarbeid og arbeid i team.

Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 i Norge vektlegger oppbygging av ny kompetanse som avgjørende for å utvikle nye tjenester og et fremtidsrettet bibliotektilbud. I en situasjon med mange endringer for ansatte i bibliotekene er det viktig med oversikt over kompetansebehov. Bibliotekledere og den enkelte ansatte må jobbe målrettet med kompetansebygging for å ha best mulig kvalifisert personale, og skape en følelse av mestring for den enkelte ansatte.

Prosjektet "Morgendagens bibliotekar" har undersøkt hvilke kompetanser som kreves for at bibliotekene skal tilby fremtidsrettede tjenester. Prosjektet har analysert kompetansekrav i stillingsannonser i norske fag- og forskningsbibliotek, og undersøkt medisinske bibliotekarers egne oppfatninger av kompetansebehov. I analysen av stillingsannonser valgte vi en syste-

matisk tilnærming lik den vi finner i kunnskapsoppsummeringer og systematiske oversikter. Vi søkte gjennom datasett fra NAV (Den norske statlige Arbeids- og velferdsetaten) som dekket alle stillingsannonser publisert i Norge fra januar 2020 til juni 2021, totalt 326.119 annonser. Søket resulterte i 3276 annonser om stillinger i et bibliotek eller for en bibliotekar. Minst to av oss vurderte samme annonse og vi jobbet uavhengig av hverandre. Resultatet ble at vi inkluderte 204 annonser basert på forhåndsbestemte kriterier. Disse stillingsannonnene dekket 228 stillinger i høyere utdanning eller i fag- og forskningsbibliotek.

Del to av vårt prosjekt var en spørreundersøkelse med 24 spørsmål som ble sendt til norske medisinske bibliotekarer i juni 2022. I alt 102 bibliotekarer svarte på undersøkelsen.

Fra venstre: Therese Skagen, Regina Kűfner Lein og Irene Hunskaar fra EAHIL i Rotterdam i sommer. (Privat bilde)

Hva søker arbeidsgiver etter?

Vi har valgt å se på noen sentrale arbeidsoppgaver i annonsene og hvilke utdanningskrav, erfaring, kompetanse og ikke minst hvilke personlige egenskaper, som det spørres etter.

Arbeidsoppgavene i undervisning og veiledning ble nevnt i henholdsvis 36 % og 38 % av annonsene. Norske arbeidsgivere krever utdanning som bachelor i bibliotekvitenskap i 62 % av stillingsannonserne. I bare 30 % av annonsene spør arbeidsgiver etter master i bibliotekvitenskap. Masterutdanning for bibliotekarer er fortsatt relativt nytt i Norge.

Andre krav for disse arbeidsoppgavene er erfaring fra fag- og forskningsbibliotek (60 %), digital kompetanse (49 %) og erfaring fra liknede oppgaver (43 %). Det er oppsiktsvekkende, at krav om pedagogisk kompetanse er så lav som 12 % i utlysningene. Blant personlige egenskaper som vektlegges er samarbeidsevne, selvstendighet og kommunikasjonsevne.

Fra spørreundersøkelsen blant de medisinske bibliotekarene rapporteres det ønske om videreutdanning i studentak-

tivisering og digitale verktøy, undervisningsplanlegging, samarbeid med fagansatte, integrering i fagplaner, presentasjonsteknikk og grunnleggende pedagogikk og didaktikk.

En fjerdedel av annonsene dekker nyere arbeidsområder som forskningsstøtte og tjenesteutvikling. Forskningsstøtte handler om Open Access, Open Science, institusjonelle arkiv og om planlegging og håndtering av forskningsdata. Tjenesteutvikling er ikke definert i annonsene. I begge disse arbeidsfeltene er arbeidsgiverne åpne for å tilsette medarbeidere med andre masterutdanninger enn i bibliotekvitenskap.

Utover dette er det digital/IT-kompetanse, erfaring fra fag- og forskningsbibliotek eller erfaring fra lignende oppgaver som blir nevnt flest ganger. Personlige egenskaper som ønskes her, er samarbeidsevne, kommunikasjonsevne, selvstendighet og å være initiativrik.

Arbeidsoppgaven som er nevnt i flest stillingsannonser er ulike ord for førstelinjetjeneste; 41 % av annonsene oppgir dette som en oppgave. Selv i

annonser for stillinger med spesialiserte arbeidsoppgaver i biblioteket står det ofte uttrykk som "bidra i driften ellers". Dette henviser ofte til førstelinjetjeneste. I vår spørreundersøkelse svarte over 90 % av respondentene, at de utfører oppgaver i førstelinje daglig eller flere ganger i uken.

Relasjonell og digital kompetanse

Personlige egenskaper som arbeidsgivere spør etter uavhengig av stillingens arbeidsoppgaver er samarbeidsevne, kommunikasjonsevne, selvstendighet, å være initiativrik og serviceinnstilt. Dette er egenskaper som i en samlebetegnelse kalles relasjonell kompetanse. På engelsk brukes «soft skills», som omfatter mellom annet etikk, analytisk tenking, problemløsning, kulturforståelse. «Soft skills» rommer mer enn det, vi finner som personlige egenskaper i norske annonser.

I nesten alle annonsene spør arbeidsgivere etter god digital kompetanse uten å forklare, hva de legger i begrepet. Andre uttrykk er digitale kunnskaper, digitale ferdigheter, IT-kompetanse, IKT-kompetanse, eller teknisk kompetanse. Så hva er så dette med

Prosjektet "Morgendagens bibliotekar"

digital kompetanse? Og har bibliotekansatte digital kompetanse?

Rammeverket til Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) i Storbritannia har et eget kapittel om teknologi og kommunikasjon. Ved fjorårets revisjon ble digital kompetanse fremhevet slik: "...to reflect the growing importance of skills in data handling and knowledge management, and to incorporate recommendations around digital skills ...". I kapittel 13 beskriver CILIP fire aspekter ved digital kompetanse (vår oversettelse):

- Å bli fortrolig med ny teknologi
- Å bruke ny teknologi
- Om teknologi og systemer (brukt i bibliotek
- Å designe og utvikle ny teknologi (systemutvikling)

Vi spurte norske bibliotekarer om digital kompetanse. En av respondentene definerte det slik «Forståelse og kunnskap om hvordan bruke programmer og verktøy på en hensiktsmessig måte i ulike situasjoner, ha evne til å lære seg nye programmer og verktøy og se muligheten til nye bruksområder». Den norske forståelsen av digital kompe-

tanse er her tilnærmet lik den britiske beskrivelsen i kompetanserammeverket.

Kompetanser hos morgendagens bibliotekarer

Stillingsannonse viser, at det er mange ulike arbeidsoppgaver som tilhører én stilling i bibliotekene. Det er få annonser som kun søker etter spesialister i ett arbeidsfelt. Norske arbeidsgivere ønsker å ansette generalister. Dette kan nok ha sammenheng med den norske bibliotekstrukturen. Til tross for mange fusjoner i universitets- og høyskolesektoren er det fortsatt mange fysiske og små bibliotek, som skal betjenes.

Arbeidsgiver krever i liten grad formell kompetanse innen arbeidsoppgavene undervisning, tjenesteutvikling og forskningsstøtte. Erfaring er derimot vesentlig for arbeidsgiverne. Da kan det være vanskelig for nyutdannede bibliotekarer med lite erfaring å få sin første jobb. I stillingsannonse er det relativt få utlysninger med tittel bibliotekar, som er en stillingstittel for nyutdannede. I de norske annonsene er stillingstittelen ofte spesialbibliotekar.

Å få stilling som spesialbibliotekar krever flere års arbeidserfaring.

Ulike strategier for å tilby bibliotek-tjenester i de nye arbeidsområder er beskrevet nylig. Norske bibliotekledere omfordeler personalressurser heller enn å rekruttere nytt personale. Lederne er samtidig opptatt av å øke de ansattes kompetanse for å betjene nye arbeidsområder. En mulig grunn til at arbeidsgivere vektlegger erfaring i annonsene, kan være at tilbudet for videreutdanning i de nye bibliotek-tjenestene er få.

Til tross for få tilbud om formell kompetanseheving tilpasset rammene de ansatte jobber i, er kompetanseutvikling viktig for bibliotekansatte. Fra vår spørreundersøkelse vet vi, at bibliotekansatte går på kurs, driver med selv-læring og deling av kunnskap mellom kollegaer. Det er motiverte, dedikerte ansatte i medisinske bibliotek i Norge!

Skulpturen CENTENARIAN 1922-2022 er den blivende markering af CBS Biblioteks 100-års jubilæum (Foto: Jakob Boserup)

Den **hundredårige**

I år er det 100 år siden, CBS fik sit eget bibliotek, og det er blevet fejret på forskellig vis i løbet af året. Vigtigt at markere over for CBS' beslutningstagere, siger biblioteksdirektør.

På CBS' hjemmeside har man i løbet af året kunnet finde historiske artikler om universitetsbiblioteket fra oprettelsen i 1922, fem år efter grundlæggelsen af Handelshøjskolen, og frem til i dag. Artiklerne følger bibliotekets udvikling årti for årti, og det er bibliotekar og webredaktør Camilla Boelsgaard Lund, der har stået i spidsen for at grave historierne frem.

"Det har været sjovt at prøve at få lidt indsigt i, hvad der er gået forud og få det formidlet," siger hun, da REVY møder hende og biblioteksdirektør René Steffensen ved indgangen til CBS' universitetsbibliotek.

Hun har skrevet om 1920'ernes "Handbibliotek" med økonomisk faglitteratur og håndbøger under ledelse af den første bibliotekschef Knud Larsen. Om de første bibliotekskurser til studerende i 30'erne, stigningen af antallet af biblioteksbøger op gennem 40'erne og skiftet fra tysk til amerikansk litteratur efter 2. verdenskrig.

Men undervejs har hun også opdaget, at bibliotekets arkiv ikke er optimalt.

"Man kan godt blive overrasket over, at vi som bibliotek ikke er særligt gode til at gemme vores egen historie og have vigtige begivenheder noteret ned.

Rasmus Hage Dalland, redaktør
rasmusdalland@hotmail.com

For eksempel kan vi ikke finde den præcise dato for oprettelsen af biblioteket, kun at det var i 1922," siger hun, inden René Steffensen supplerer:

"Men vi ved, vi fylder rundt, og så valgte vi, at det måtte være i oktober. Det passede så rigtig fint med DFFU's årsmøde, hvor vi kunne give en omgang og sige tak til sektoren."

Fra bøger til studiefaciliteter

De viser rundt på biblioteket, en del af "CBS' hjerte", som René Steffensen kalder hovedbygningen på Solbjerg Plads, hvor der er besøg fra flere end 800.000 gæster om året. Bygningen og

biblioteket blev opført her i 1999, og bare siden dengang er der sket meget. Stueetagen havde ”Nordeuropas længste biblioteksskranke og en masse reoler med semesterlitteratur,” som René Steffensen formulerer det.

”Men i dag vælter det ikke ligefrem rundt med mennesker, der skal låne en bog,” siger han og nikker ned mod kælderetagen, hvor der er masser af bogreoler, men ingen mennesker.

”I dag er vores hovedleverance elektroniske ressourcer, det er ikke nogen overraskelse. Derudover har vi rigtig meget undervisning, men de studerende er her jo især på grund af studiefaciliteterne,” siger han.

Og er da også tydeligt, når man kigger sig omkring – over alt på etagerne sidder studerende ved borde, enkeltpladser eller i loungemøbler, fordybet i det, de nu engang studerer her. Men i jubilæumsåret er der også små påmindelser om, hvad man fordybede sig i på biblioteket før i tiden. Ved den relativt tomme reol for reserverede bøger har Camilla Boelsgaard Lund lavet en lille udstilling med bøger fra gamle dage, en af to på biblioteket. Her er blandt andet en gulnet udgave af Marx’ *Das Kapital* og en tryksag med børstebæller.

”Vi er et aktualitetsbibliotek, så vi kasserer utroligt meget og vurderer, at andre kan have rollen som arkiv. Det har aldrig været en strategi at gemme på ting og sager, og det er da lidt ærgerligt, nu hvor vi har 100-års jubilæum. Men vi har fundet noget forskelligt gammelt frem – fx første udgave af *Harvard Business Review*, som er et af de store tidsskrifter, vi har haft siden starten,” siger hun.

Pragmatisk fejring

Udover de historiske artikler og små udstillinger på biblioteket er jubilæet også blevet markeret med månedlige historiske foredrag i CBS Library Forum i kælderetagen, hvor professorer har holdt oplæg. Ikke om biblioteket, men om eksempelvis finansiering og revision gennem 100 år. Man har også uddelt sandwich og sodavand til de studerende og haft besøg af en dj i paillettøj, der spillede disco-musik

Bibliotekar og webredaktør Camilla Boelsgaard Lund (Foto: Sigen Lauesen)

En af to udstillinger på biblioteket med bøger fra gamle dage (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Facaden til CBS Bibliotek er i anledning af 100-året dekoreret med tal i bobler, der viser udviklingen, fx var der 40 bøger på biblioteket i 1922 mod 210.000 i dag. (Foto: Camilla Boelsgaard Lund)

De studerende har også fået lidt ud af jubilæet i årets løb, blandt andet gratis sodavand og sandwiches. (Foto: Jakob Boserup)

samt holdt en gallafest for bibliotekets ansatte.

I en afdeling med loungemøbler på 2. salen findes endnu en markering af jubilæet – en rund skulptur, der hænger ned fra loftet, hvorpå der står CEN-TENARIAN 1922-2022, den 100-årige, bøjet i neon.

”Det er den blivende markering,” siger Camilla Boelsgaard Lund om det kunstværk, der er blevet til på baggrund af en konkurrence om, hvem der kunne skrive ordlyden på den fedeste måde.

Trods de mange tiltag og arrangementer i årets løb kalder René Steffensen jubilæumsfejringen pragmatisk.

”Det kan godt være, det lyder af meget, men jeg synes egentlig, vi er landet på en rimelig pragmatisk model med foredrag, events og branding. Og så

synes vi også, det er vigtigt at markere jubilæet overfor CBS’ beslutningstagere. Vi er her, vi leverer og har gjort det i mange år.”

Camilla Boelsgaard Lund mener også, det er vigtigt at formidle, at institutionen rummer viden og erfaring og er en essentiel del af universitetet.

Selvom tiderne er omskiftelige, minder hun om, at bibliotekets overordnede formål stort set ikke har ændret sig siden Knud Larsens Haandbibliotek af 1922.

”Helt siden starten har det været formålet at understøtte de studendes og forskernes tilværelse på Handelshøjskolen, og det er stadig det, der står øverst. Det er derfor, vi er her – for at lette deres hverdag og levere det, de har brug for. Og så er det bare et spørgsmål om, hvilken form det er i.”

Nye katalogiseringsregler presser sig på – igen!

Katalogiseringsstandarden RDA er igen aktuel i Danmark, og lige nu behandles beslutningen om implementering af RDA i Slots- og Kulturstyrelsen. Inden længe har vi forhåbentlig opdaterede katalogiseringsregler og en ny datamodel til gavn for både skabere og brugere af metadata.

I 2016 blev det besluttet, at man i Danmark skulle implementere katalogiseringsstandarden RDA, Resource Description & Access, og i bekendtgørelsen om udarbejdelse af nationalbibliografien er overgangen til RDA beskrevet som en selvfølge. Nu bevæger vi os imidlertid mod slutningen af 2022, og vi har fortsat ikke implementeret regelsættet. Hvorfor? En række faktorer har påvirket det danske arbejde med RDA gennem de seneste år.

Blandt andet blev statens afhændelse af sit delejerskab af DBC, der udarbejder flere danske nationalbibliografier samt folkebiblioteksdata, medvirkende til, at forberedelserne blev sat i stå. Ydermere blev en større revision af RDA årsag til, at man måtte gentænke den danske implementeringsstrategi. Men nu er der atter aktivitet på området: Med opdrag fra KL og Kulturministeriet har DBC lavet en foranalyse for den tekniske implementering af RDA, som er til behandling i Slots- og Kulturstyrelsen.

Der er god grund til at genoptage arbejdet. Siden udgangen af 2017 er de danske katalogiseringsregler kun i meget begrænset omfang blevet opdateret, og de eksisterende regler er udviklet i et meget anderledes informationsmiljø end det, vi i dag arbejder

i. Bibliotekernes metadata er ikke baseret på et opdateret grundlag – dette på trods af metadataets store betydning for vores låneres brug af samlingerne, som ofte udforskes via bibliotekernes søgegrænseflader. Der er altså brug for en beslutning om, hvad der skal ske med de danske katalogiseringsregler. Og RDA er her den eneste oplagte vej at gå.

Hvorfor RDA?

Der er flere årsager til, hvorfor RDA er vejen frem. En af grundene er RDA's internationale udbredelse. Standarden er allerede blevet oversat til otte sprog og implementeret i 60 lande. I Danmark genbruges meget metadata fra udlandet, og disse metadata er grundet RDA's udbredelse ofte skabt på baggrund af RDA-katalogisering. Der er altså tale om katalogiseringsregler, vi må forholde os til og arbejde med, uanset hvilken vej vi i Danmark vælger at gå.

Dette gælder særligt i FFU-regi. Her er behovet for udenlandske poster og internationalt samarbejde i højere grad til stede end på folkebibliotekerne, og der kan her være incitament til at overgå til RDA uanset hvilken beslutning, der tages på nationalt plan. Det er imidlertid vigtigt, at der tages en fælles beslutning for de danske biblioteker.

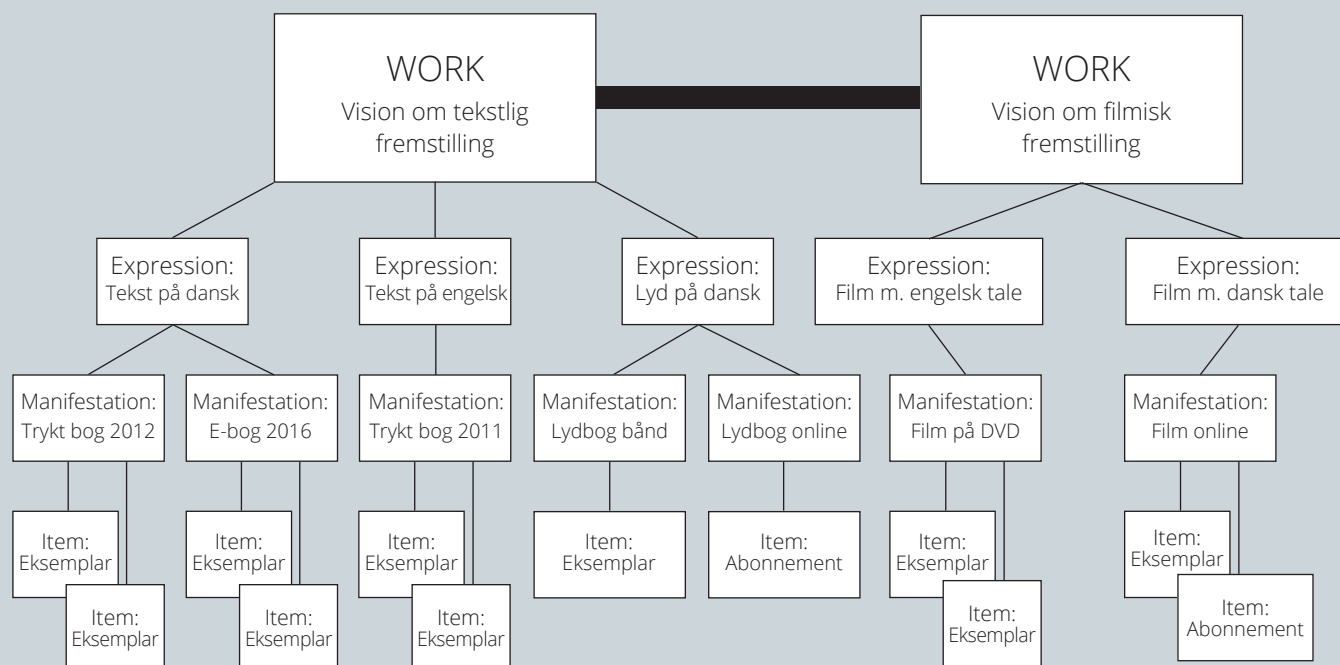
Der eksisterer i dag et i international sammenhæng enestående samarbejde mellem forsknings- og folkebiblioteker, dette blandt andet på trods af den udfordring, at vi ofte katalogiserer i forskellige MARC-formater. Kommer vi også til at arbejde med udgangspunkt i forskellige regler, vil samarbejdet rammes negativt – på bekostning af brugerne.

I 2020 kom en revideret version af RDA. I denne er fleksibiliteten i regelsættet øget markant. Det betyder, at vi i Danmark kan tilpasse RDA til en praksis, der giver mening for netop os. For eksempel måtte vi med den første version af RDA genindføre citation af ophavsangivelser, en praksis der ellers ophørte for ca. 10 år siden i Danmark. Med den nye version kan vi fortsætte vores nuværende praksis, hvor ophav angives ved opslag og funktionskoder, der er langt mere anvendelige i vores grænseflader. Flexibiliteten er ganske vist på bekostning af en vis standardisering på internationalt plan, men vi får med RDA en fælles metadataforståelse, begrebsverden og ikke mindst datamodel med de RDA-katalogiserende lande, som vi allerede nu samarbejder og deler metadata med.

Indhold frem for form

Som indledningsvist nævnt bunder de danske katalogiseringsregler og -praksis i en tid, hvor informationsmiljøet så meget anderledes ud. Når vi katalogiserer et materiale i dag, skaber vi en post på baggrund af den udgave, vi sidder med, og dermed metadata som tilhørende denne specifikke udgave. Dette er samme metode, der anvendtes med kartotekskort – i dag er processen

RDA-entiteter, der knytter sig til materialer

Hvad er RDA?

Katalogiseringsstandarden RDA, Resource Description & Access, er katalogiseringsregler udviklet i det 21. århundrede og dermed tilpasset nutidens informationsmiljø. Reglerne er udformet med udgangspunkt i brugeren. Forståelsen af metadata bygger altså ikke direkte på selve materialet eller evt. en nationalbibliografi, men derimod på hvordan lånerne tilgår og agerer med materialerne. Der kan derfor ses et fokuskift i skabelsen og struktureringen af metadata fra selve materialet til brugen af materialet.

RDA's datamodel beskriver det bibliografiske univers som bestående af en række entiteter, der dækker de forskellige niveauer af et materiale, dvs. værk, udtryk, manifestation og eksemplar, samt ophav, tid, sted, navne. Disse entiteter er forbundet gennem en række definerede relationer. Den grundlæggende tanke er, at metadataelementer tilhører forskellige entiteter, og det er med udgangspunkt i disse, man katalogiserer - ikke blot det materiale, man har i hænderne.

blot digitaliseret. Men med de tekniske muligheder vi har nu, er det i princippet ikke længere nødvendigt. Med RDA's datamodel kan vi klippe i det digitale kartotekskort og skabe mere fleksible data, der kan anvendes til bedre gavn for brugerne. Når man ser på de elementer, vi i dag beskriver i en bibliografisk post, hører de til forskellige RDA-entiteter.

Noget information beskriver ophav, andet udgiver. Noget handler om værket på indholdsplan, andet om det sprog, indholdet er udtrykt på. Ved at tænke det bibliografiske univers' forskellige entiteter og deres relationer ind i katalogiseringsprocessen, kan vi markere data op, så vi teknisk kan (gen)anvende, tilrette og fremvise meget bedre end tidligere.

Dette betyder, at vi i langt højere grad kommer til at katalogisere på baggrund af indholdet, og ikke den form, som indholdet kommer i. Særligt vil dette kunne blive en stor gevinst, når man i brugergrænsefladerne bedre kan modellere metadata, så de kan anvendes i brugerens interesse.

Leif Andersen og Emilie Sørine Ullerup holdt oplæg om RDA på Summit. (Foto: Rasmus Hage Dalland)

Bedre søgemuligheder for brugerne

For at kunne implementere RDA i Danmark har man brug for at have et såkaldt autoritetspostregister. Et sådant er under forberedelse og vil blive kaldt VERA (Verifikation af Relationer og Entiteter i Autoritetsdatarepositorium). Dette register vil indeholde poster med autoriserede data for personer, korporationer og værker.

Ophavsposterne vil hjælpe brugerne med at søge eksakt og udtømmende. I disse poster kan der registreres flere data om en person, såsom fødsels- og dødsår og køn, så søgemulighederne forbedres. Man vil dermed eksempelvis kunne søge på kvindelige forfattere fra et givent land. En anden fordel er i forbindelse med navneformer. Et klassisk eksempel er Karen Blixen, som udgav under flere navne. De forskellige navneformer vil blive registreret

i autoritetsposten for personen og vil ikke skulle gentages i alle bibliografiske poster for bøger af Blixen. I den bibliografiske post vil katalogisatoren kunne nøjes med at tilføje én identifier, der linker til autoritetsposten, hvorved uddybende forfatterinformation og se-henvisninger kan holdes uden for den bibliografiske post, men er søgbare.

Værkposterne vil få stor betydning for brugerne i særligt brugergrænsefladen. I dag kan man værkvise algoritmebaseret, men med værkposterne er der mulighed for at skabe metadata i den form, som man rent faktisk også ønsker at bruge den. Hermed vil RDA og VERA altså også kunne hjælpe brugergrænsefladerne i biblioteksverden til at leve op til de brugerforventninger, der er opstået gennem søgemaskiner som f.eks. Google.

Der er et stort udviklingspotentiale i VERA, og autoritetspostregisteret har bestemt en berettigelse i sig selv. Men det er ligeledes en vej hen til den RDA-katalogisering, der vil gøre den danske katalogiseringspraksis langt mere tidssvarende.

Et skifte til RDA er i sagens natur ikke gratis, og især en implementering af VERA er omkostningstung. Men vi er i Danmark kommet bagud, og en modernisering af datamodel og katalogiseringsregler er derfor påkrævet.

Emilie Sørine Ullerup, Det Kgl. Biblioteks kontaktperson til European RDA Interest Group (EURIG) 2022- og kommende medlem af Nationalbibliografisk Udvalg (NBU) for Det Kgl. Bibliotek, 2023-

Leif Andersen, medlem af NBU 2021-2022, formand for Bibliografisk Råd 2016-2019 samt Det Kgl. Biblioteks kontaktperson til EURIG 2018-2022.

Marie Mærsk Deleuran, medlem af NBU 2021-

Når bibliotekaren gør en forskel

På uddannelsesforløbet "Innovation på Tværs" skal studerende fra UCL Erhvervsakademi & Professionshøjskole gennem tværfaglighed og innovation finde løsninger på problemer fra den virkelige verden. Siden 2017 har UCL Biblioteket deltaget i projektet, og her spiller bibliotekarerne en vigtig rolle for at skabe et solidt vidensgrundlag at basere løsningerne på.

På UCL Biblioteket har vi de seneste år arbejdet med uddannelsesforløbet "Innovation på Tværs" (IPT), hvor studerende fra fire uddannelser samarbejder i tværprofessionelle teams om at udvikle løsningsforslag til en praktisk udfordring fra den virkelige verden. Udfordringerne spænder vidt og udspringer fra problemstillinger og behov i praksis fra hospitaler, biblioteker, skoler, foreninger, kommunale tilbud mv.

På forløbet deltager studerende fra sygeplejerske-, socialrådgiver-, lærer- og pædagoguddannelsen, som opdeles i teams, hvor de fire professioner er repræsenteret i hvert team. Under IPT-forløbet modtager hvert team vejledning, dels fra undervisere fra de fire uddannelser og dels fra biblioteket. De bibliotekarer, der deltager i IPT, fordeler forskellige teams mellem sig og tilstræber, at vejledningen matcher den enkeltes fagkundskab.

Der er afsat 30 minutter bibliotekarvejledning per team i det hele, og der er således ikke afsat forberedelsestid. I stedet trækker vi på al den faglige viden og de kompetencer, den enkelte har forhold til vejledning, informationssøgning,

søgestrategi, undersøgelseskompetencer, fag og emnekendskab, evnen til at stille kritiske spørgsmål og generel praktisk sans.

Fastholdelse i undersøgelsesfasen

IPT er struktureret i forskellige faser. Den første fase er en undersøgelsesfase, hvor de studerende indsamler viden til at afdække emnet. Det sker gennem målrettet litteratursøgning, egen empiriindsamling som fx interview, observationer og spørgeskemaer, andres empiri som fx forskningsprojekter samt indhentning af relevant information inden for det givne felt.

Underviserne på forløbet havde ved de første afholdelser af IPT konstateret, at de studerende på meget kort tid syntes, at de havde en løsning klar på deres udfordring.

At de studerende gik (for) hurtig gennem undersøgelsesfasen og direkte videre til problemløsningsfasen uden at bruge den fornødne tid og grundighed, som er ønskelig i denne fase – der manglede faglige begrundelser i løsningsforslagene. Dermed gik de glip af værdifulde informationer og indsigter i deres undersøgelsesfelt og det tilhørende vidensgrundlag, som de efterfølgende byggede deres løsningsforslag på.

Underviserne ændrede derfor strategi. For at fastholde de studerende i undersøgelsesfasen indgik de et formaliseret samarbejde med biblioteket om et øget fokus på informations- og litteratursøgning. Biblioteket bliver således en mere naturlig del af en læringsproces, hvor informations- og litteratursøgning bliver fundamentet i de faglige begrundelser og overvejelser i forhold til løsningen.

Bibliotekets rolle

Biblioteket bidrager særligt i den indledende fase med at hjælpe de studerende, hvor deres vidensgrundlag bliver etableret og kvalificeret. Bibliotekarernes bidrag består af en 45 minutters forelæsning for alle de studerende og 30 minutters obligatorisk vejledning til hvert team.

Med udgangspunkt i det principielle i de studerendes udfordring spurgte bibliotekerne sig selv: Hvad er det, de har brug for at vide noget om? Hvilket vidensgrundlag skal understøttes? I praksis har det vist sig, at det er de samme aspekter og samme grundlæggende viden, de studerende har brug for uanset emne og udfordring. Det viste sig gennem bibliotekarens dialog og erfaringer fra det første forløb.

Bibliotekets forelæsning er en indføring i informations- og litteratursøgning i en række databaser og ressourcer. Den obligatoriske vejledning relateres til en målrettet søgning, der er tilpasset det enkelte teams udfordring. Der sættes således fokus på målgruppe, kontekst, emne samt eventuelle tiltag og interventioner. Gennem prøvesøgninger arbejder de studerende med at knække koden til at søge information i forhold til netop deres udfordring. For at understøtte og dokumentere de studerendes litteratursøgning præsenteres de studerende for et dokumentationsskema i form af en log, som de skal udfylde i forbindelse med deres søgninger. Denne log er en integreret del af den samlede opgave og indgår som en af flere opgaver, teamet skal aflevere i løbet af arbejdet

med IPT. Feedback på opgaven gives af vejlederne.

Bibliotekarerne understøtter således de studerendes dokumentation af, hvad og hvordan de har søgt og hvorfor. Dertil skal de studerende aflevere en skriftlig redegørelse over deres information- og litteratursøgning, refleksioner over hvad de har lært og en referenceliste.

Vejledning og vidensindsamling

Den obligatoriske søgevejledning består af 30 minutter sammen med en bibliotekar. Det er et krav, at de studerende har forberedt sig til vejledningen og på forhånd har foretaget prøvesøgninger i forhold til deres valgte udfordring.

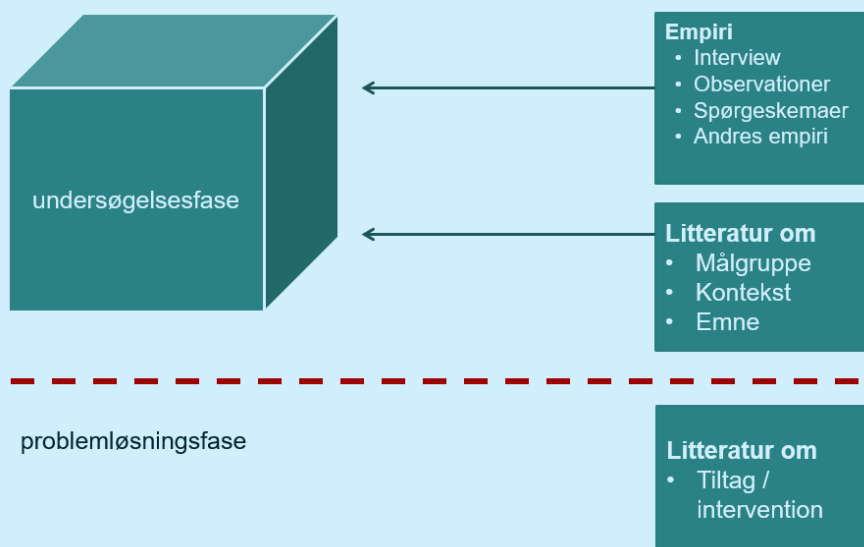
Bibliotekarerne hjælper med at kvalificere søgningerne og kommer med forslag til ændringer af søgeord eller muligheden for at anvende flere søgesteder. Nogle få teams giver inden vejledningen udtryk for, at der ikke er grund til at bruge tid på at modtage søgevejledning for deres vedkommende. Responsen fra de studerende er dog ofte, at de i vejledningen finder noget, som de ikke forventede. De går ofte glade fra vejledningen, fordi de fik

Overblik over typisk vejledning:

Udfordringen: Hvad vil de studerende undersøge? Og hvordan? Har de fundet metodelitteratur?

Hvad mangler de informationer og litteratur om i forhold til målgruppen, konteksten, emnet og den valgte indsats/intervention?

Hvilke udfordringer har de studerende i forbindelse med deres informationsøgning?

noget med videre, som er direkte relevant for projektet.

En del af vidensindsamlingen består også af en tværprofessionel vidensdeling internt i teamet. Har de udnyttet den viden, der eksisterer hos de enkelte teammedlemmer? Hvad ved de hver især og tilsammen i forvejen om emnet eller dele af emnet, fx fra pensumlitteratur? Og hvilken viden har teammedlemmerne med fra deres specifikke profession? Viden om frivillighed optræder således typisk på socialrådgiverstuderendes pensumlister, men er ikke en del af de øvrige professioners pensum, så i dette eksempel deler de fagspecifik litteratur med de andre teammedlemmer.

Forskellige faglige kompetencer i spil

De studerende kan ofte ikke se sig selv og deres profession i det valgte emne, når de begynder arbejdet med de forskellige udfordringer. De er usikre på, hvad de kan bidrage med fra deres egen uddannelse, og det er uklart for dem, hvorfor de skal beskæftige sig med det givne emne, hvis det ikke passer åbenlyst ind i deres studieretning.

For en lærerstuderende kan en udfordring om pårørende måske forekomme uvedkommende. Men her kan vejlederen eller bibliotekaren hjælpe med at oversætte en udfordring til den enkeltes profession, for eksempel ved at pointere at samarbejde med pårørende er en pendant til forældresamarbejde, skole-hjem-samarbejde osv.

Forskellene mellem de fire studieretninger resulterer ofte i en diskussion om de studerendes faglige kompetencer, og hvorvidt de kommer nok i spil i arbejdet med udfordringen. Som bibliotekar kan man understøtte de studerende i at se deres respektive faglige kompetencer i et bredere perspektiv. I alle fire uddannelser indgår udviklingen af kompetencer inden for kommunikation, formidling, undersøgelseskompetencer, kritisk sans og tværfagligt samarbejde, herunder også litteratursøgningskompetencer. Men det er ikke altid kompetencer som de studerende er sig bevidste om.

I løbet af tre-fire dages vejledning kan to-tre bibliotekarer stå for vejledningen af mellem 24 og 40 teams. Det stiller store krav, og efter en fuld dag med vejledninger er bibliotekarerne meget trætte i hovedet, men samtidig også lidt høje over intensiteten i den måde at arbejde på. Under coronapandemien blev online-vejledning en uundværlig og naturlig del af forløbet, og det har muliggjort at trække på kolleger fra andre biblioteksafdelinger i UCL og dermed lettet trykket.

Gør biblioteket en forskel?

Inddragelsen af bibliotekarer i IPT har til formål at understøtte og kvalificere de studerendes evne til at søge målrettet og vedholdende om et emne eller en problemstilling samt læring inden for tværprofessionelt samarbejde og innovation. Gennem vejledning og understøttelse af de studerendes søgekompetencer hjælper bibliotekarerne de studerende med at opbygge en relevant viden i forhold til den udfordring, de arbejder med.

De forskellige studieretninger har tradition for forskellige krav og systematikker i forhold til dokumentation af informations- og litteratursøgning, fx er der flere krav inden for det sundhedsfaglige område. IPT tager ikke udgangspunkt i denne måde at dokumentere litteratursøgning på, men i en måde, som også er relevant for de pædagogiske og samfunds-faglige uddannelser. I og med at projektet er tværprofessionelt, betyder det, at det skema, de studerende anvender til søgedokumentation, også er et udtryk for et tværprofessionelt kompromis. Det lever ikke op til de eksplicite krav, som sygeplejerskestuderende normalt bliver stillet over for i forbindelse med deres dokumentation af litteratursøgning, men kravet er mere, end der p.t. kræves af fx de pædagogstuderende.

Dokumentationskravene, som IPT lægger sig op af, er blevet så godt modtaget af særligt socialrådgiveruddannelsen, at underviserne på denne uddannelse har gjort det til et obligatorisk element i de studerendes bachelorprojekt.

Større læringsudbytte

De studerendes vurdering af eget læringsudbytte viser, at de studerende er frustrerede over den tværfaglige dimension i faget – at de ikke nødvendigvis i starten af forløbet kan se formålet med litteratursøgningen, og at de ikke er specielt begejstrede for det produkt, de skal aflevere i forbindelse med litteratursøgningen. Og hvert semester er der også et team, for hvem vejledningen er overflødig; de er selvkørende i en sådan grad, at bibliotekaren ikke kan bidrage med yderligere.

Evalueringen fra undervisernes side er anderledes positiv. Underviserne tilkendegiver, at de studerende nu bruger længere tid på undersøgelsesfasen, at de argumenterer fagligt mere kvalificeret for deres løsningsforslag og at vidensgrundlaget nu baserer sig på den forudgående viden i teamet og fremfundne litteratur frem for egne antagelser og holdninger.

Biblioteket er med til at tydeliggøre og italesætte det udbytte, som de studerende opnår, ved at forblive længere i undersøgelsesfasen. De studerende får i processen øjnene op for værdien af et kvalificeret vidensgrundlag.

Selvom de studerende ikke altid selv har en opfattelse af, at de har lært noget, er det tydeligt fra de øvrige aktørers side, at de studerende opnår et langt større læringsudbytte, når de systematisk inddrager litteratursøgning i deres studie. Senere på studiet henviser de studerende også af og til tilbage til IPT-forløbet med henvisning til noget, de havde lært. På den baggrund ønsker UCL fortsat at inddrage biblioteket i IPT uagtet de studerendes respons, da de, vi og deres undervisere kan se et gunstigt resultat af samarbejdet med biblioteket. Og som bibliotekarer får vi et fundament, vi kan bygge oven på ved yderligere biblioteksundervisning.

REVY direkte i indbakken?

På REVY kan vi godt lide det trykte magasin, og det kan læserne også. Men som led i den bløde overgang til et mere digitalt magasin vil vi gerne have flere læsere til vores online-version.

Derfor kan du nu få besked direkte i indbakken, når vi udkommer, og tilgå online-versionen via mail. Vi arbejder på en løsning, hvor der via jeres arbejdsplads udsendes information om nyeste nummer, men du kan også, hvis du vil være sikker og med fra starten, sende dit navn og din mailadresse til sekretariat@dfdf.dk, så kvitterer vi med en nyhedsmail, hver gang REVY udkommer.

DFFU SEKRETARIATET
C/O Syddansk
Universitetsbibliotek
Studiestræde 6
1456 København K